

Полевікова О.Б. Лінгводидактична підготовка майбутніх вихователів: сутність, традиції та інновації // Формування професійної компетентності кадрового потенціалу дошкільної та початкової освіти у системі трансформаційних процесів : колективна монографія / За заг.ред. Л.Є.Петухової. – Херсон: Видавництво ХНТУ, 2018. – С.134-155.

Полевікова Ольга

кандидат педагогічних наук, доцент

ЛІНГВОДИДАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ: СУТНІСТЬ, ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ.

Процес підготовки нової генерації вихователів закладів дошкільної освіти, здатних позитивно впливати на розвиток особистості дитини, потребує зростання якості знань випускників вишів, збереження професійної культури, виникнення нових функцій педагогіки вищої школи, спеціальних методик.

Загальне реформування дошкільної освіти України та фахової підготовки педагогів дошкільного профілю зумовлено поступальними послідовними кроками реалізації «Концепції дошкільного виховання в Україні», розділу «Дошкільне виховання» Державної національної програми Освіти України XXI століття, Базового компонента дошкільної освіти, Закону «Про дошкільну освіту», Закону «Про вищу освіту» в Україні[10].

Спеціальність «Дошкільна освіта» цілком правомірно посідає вагомим місце в професійній підготовці педагогічних працівників. Необхідність і важливість виховання найменших дітей кваліфікованими вихователями безсумнівна. У педагогічній науці та практиці приділяється значна увага проблемі професійної підготовки вихователя. Адже головною постаттю, від якої залежить освіта і розвиток дітей дошкільного віку, є вихователь закладу дошкільної освіти.

Теоретико-методологічні засади професійного становлення майбутніх педагогів розглянуто у працях філософів: В.Андрущенко, Г.Гершунського, В.Кременя; психологів: І.Беха, І.Ісаєва, В.Крутецького, А.Маркової; педагогів:

Полєвікова Ольга

кандидат педагогічних наук, доцент

ЛІНГВОДИДАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ: СУТНІСТЬ, ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ.

Процес підготовки нової генерації вихователів закладів дошкільної освіти, здатних позитивно впливати на розвиток особистості дитини, потребує зростання якості знань випускників вишів, збереження професійної культури, виникнення нових функцій педагогіки вищої школи, спеціальних методик.

Загальне реформування дошкільної освіти України та фахової підготовки педагогів дошкільного профілю зумовлено поступальними послідовними кроками реалізації «Концепції дошкільного виховання в Україні», розділу «Дошкільне виховання» Державної національної програми Освіти України XXI століття, Базового компонента дошкільної освіти, Закону «Про дошкільну освіту», Закону «Про вищу освіту» в Україні[10].

Спеціальність «Дошкільна освіта» цілком правомірно посідає вагомє місце в професійній підготовці педагогічних працівників. Необхідність і важливість виховання найменших дітей кваліфікованими вихователями безсумнівна. У педагогічній науці та практиці приділяється значна увага проблемі професійної підготовки вихователя. Адже головною постаттю, від якої залежить освіта і розвиток дітей дошкільного віку, є вихователь закладу дошкільної освіти.

Теоретико-методологічні засади професійного становлення майбутніх педагогів розглянуто у працях філософів: В.Андрущенко, Г.Гершунського, В.Кременя; психологів: І.Беха, І.Ісаєва, В.Крутецького, А.Маркової; педагогів: Н.Кузьміної, Н. Ничкало, О.Пехоти, В. Сластьоніна. Проблеми структури та змісту психолого-педагогічної й фахової підготовки майбутніх вихователів розглядали А.Алексєєва, Г.Белєнька, О.Богініч, Ю.Косенко, М.Машовець та ін.

Продуктивний підхід до аналізу питань підготовки спеціалістів дошкільної освіти та осмислення процесів, специфічних для України, висвітлено в працях Л.Артемової, А.Богущ, Н.Калініченко, Е.Карпової, О.Кононко, К.Крутій, В.Майбороди, В.Нестеренко, Т.Поніманської, О.Проскури, О.Сухомлинської, М.Собчинської.

Теоретичні та прикладні питання впровадження компетентнісного підходу в систему освіти розробляли вітчизняні вчені Н.Бібік, Л.Ващенко, О.Овчарук, Л.Петухова, О.Пометун, О.Савченко, С.Трубачов та зарубіжні науковці А.Бермус, І. Зимня, Дж. Равен, Р.Уайт, А.Хуторський, Е.Шорт.

Сутність, структура та зміст професійно-педагогічної компетентності стали предметом досліджень Г.Беленької, Н.Глузман, Е.Карпової, М.Левківського, М.Машовець, О.Мороз. Ці дослідження дали змогу з'ясувати вимоги до професійного становлення майбутнього вихователя в умовах сучасного суспільства.

Вища педагогічна школа покликана забезпечити підготовку вихователя нової формації, здатного до творчої реалізації різних освітніх програм, використання в професійній діяльності інноваційних технологій; готового до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з вихованцями й формування активної, креативної, компетентної, самодостатньої особистості [12]. Сучасний вихователь дітей дошкільного віку – це людина, яка спроможна професійно вирішувати проблеми й завдання, що виникають у реальних ситуаціях професійної діяльності. Питання результативності роботи кожного закладу дошкільної освіти, його іміджу, увага влади до якості дошкільної освіти вимагають підвищення рівня професійної підготовки педагогічних кадрів, що забезпечує конкурентоспроможність закладу дошкільної освіти (далі – ЗДО), пов'язану зі здатністю задовольняти наявні й прогнозовані вимоги споживачів[13]. Актуальність і необхідність підготовки фахівців з дошкільної освіти визначається:

- потребою суспільства у висококваліфікованих фахівцях дошкільної освіти з урахуванням сучасних вимог і національних традицій для роботи в державних, приватних різнотипних установах та в умовах сім'ї;
- особистісно орієнтованою системою навчання, виховання дітей дошкільного віку;
- запровадженням в освітній процес закладів дошкільної освіти новітніх педагогічних технологій, нетрадиційних форм педагогічної взаємодії з дітьми;
- підготовкою до взаємодії особистості в різних сферах життєдіяльності: освіті, організації соціального досвіду людини [12].

Це потребує подальшого вдосконалення й розвитку педагогічної освіти, посилення якісної теоретичної та практичної підготовки педагогічних працівників з вищою освітою, що передбачає:

- визнання особистості студента як центральної фігури освітнього процесу;
- урахування індивідуально-типологічних особливостей студентів в організації освітнього процесу;
- варіативність мети і змісту навчання, способів діяльності, організаційних форм та засобів навчання;
- оптимальне поєднання колективної форми організації освітньої діяльності студентів із індивідуальним характером засвоєння знань;
- свободу і самостійність студентів у виборі власної траєкторії навчання;
- систематичний зворотний зв'язок студента та викладача, побудований на засадах об'єктивності оцінювання знань і вмінь;
- організаційно-методичне забезпечення освітнього процесу;
- стимулювання позитивної мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів і викладачів.

Отже, під професійною підготовкою вихователя ми розуміємо процес формування фахівця нового типу, здатного швидко й адекватно реагувати на зміни, що відбуваються в суспільстві, компетентно вирішувати педагогічні проблеми в закладах дошкільної освіти.

Складовою загальнопрофесійної підготовки є лінгводидактична підготовка майбутнього вихователя ЗДО, що обіймає такі предмети як «Дошкільна лінгводидактика», «Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку», «Методика навчання української мови в полікультурному середовищі ЗДО», «Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників», «Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей».

Проблеми становлення й розвитку дошкільної галузі лінгводидактики розглядалися в роботах А.Богуш (докладний аналіз концептуальних положень К.Ушинського, І.Срезневського, С.Русової, І.Огієнка, О.Ольжича, В.Сухомлинського, Г.Костюка щодо розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови в українському дитячому садку), Н.Маліновської (вивчення та впровадження в сучасну практику методичного доробку С.Русової щодо розвитку зв'язного мовлення та навчання дошкільників переказування художніх творів), І.Непомнящої (використання ідей Є.Тихеевої в українських дошкільних навчальних закладах щодо збагачення словника назвами побутових предметів). Кандидатська дисертація Т.Садової («Становлення і розвиток вітчизняної дошкільної лінгводидактики (друга половина ХІХ століття – перша половина ХХ століття)»– це перша робота з історії української дошкільної лінгводидактики, у якій найбільш повно представлено період формування лінгводидактичного аспекту в педагогічній думці ХІХ – ХХ ст., а також персоніфікований опис історії дошкільної мовної освіти першої половини ХХ ст.[15]. У дослідженні Т.Котик уперше представлено українську дошкільну лінгводидактику як цілком сформовану самостійну галузь педагогічної науки, що ґрунтується на міцних наукових засадах, збагачена протягом багатьох десятиліть досвідом навчання дітей української мови, розвивається за загальними законами лінгводидактики й має власні особливості [11].

Нині програмно-методичне забезпечення лінгводидактичної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти здійснюється під керівництвом академіка, фундатора галузі української дошкільної лінгводидактики А.Богуш.

У сучасній теорії змісту навчання мови отримало подальший розвиток те, що існувало в історичному минулому як натяк, спроба і стало необхідним елементом лінгводидактичної теорії у вигляді: орієнтації змісту навчання на потреби суспільства й особистості; обґрунтування навчально-мовленнєвої діяльності як цілеспрямованого процесу використання мови для передачі й засвоєння суспільно-історичного досвіду; змістової інтеграції різних розділів навчальної програми з мовленнєвим розділом і обґрунтування таких полікомпонентних видів діяльності, як навчально-мовленнєва, комунікативно-мовленнєва, художньо-мовленнєва; структури змісту навчання відповідно до основ мовознавчої науки: виховання звукової культури мовлення, словникової роботи, формування граматичної правильності мовлення, розвитку зв'язного (діалогічного і монологічного) мовлення, – що відповідає логіці розвитку дошкільної лінгводидактики й виправдало себе у практичній діяльності [3, с.134].

Усі ці здобутки стали підґрунтям для побудови сучасних підходів до конструювання змісту навчання мови, які різняться своїм концептуальним спрямуванням і в яких по-різному розкривається функція мовної освіти. Серед них – спрямованість на розвиток комунікативних умінь відповідно до етичних засад спілкування (А.Богуш, О.Кириченко, Н.Орланова, К.Стрюк); залучення до багатства людської культури (М.Вашуленко, Н.Дзюбишина, О.Кириченко, Н.Кудикіна, О.Хорошковська); формування особистісної компетентності для успішного здійснення мовленнєвої діяльності в різних конкретних умовах спілкування (А.Богуш) [3, с.17].

Було визначено, що провідна функція змісту навчання рідної мови дітей дошкільного віку на сучасному етапі – це розвиток культури мовленнєвого спілкування, що відповідає загальним тенденціям розвитку суспільства й науки в епоху постмодерну і постнеокласики, коли визнається важливість не лише економіки, політики, а й національних культур, а отже, першочергово увага звертається на формування культурних засад особистості. Відповідно провідним компонентом змісту навчання мови виступають способи

мовленнєвого спілкування, чим і зумовлюється специфічний внесок мовленнєвого розділу програми у формування цілісної культури особистості [2, с.89].

Провідною тенденцією розвитку змісту навчання мови є «наскрізне» проникнення компонентів змісту навчання мови в інші види цілеспрямованої діяльності дітей. Відповідно до неї перспективними для розвитку змісту навчання мови є: а) реалізація системного підходу до конструювання змісту навчання; б) розроблення проблем міжрозділової інтеграції в аспекті всебічного розвитку особистості засобами рідної мови; в) створення міжрозділової програми розвитку мовлення; г) збагачення змісту навчання таким компонентом, як формування способів діяльності із засвоєння навчального матеріалу; д) наукове обґрунтування послідовності розташування й взаємозв'язків елементів змісту навчання мови, визначення інваріантного ядра змісту навчання, обґрунтування варіативних підходів до формування змісту, у т.ч і культурознавчого [2, с.126].

Кінцеві результати навчання як компонент теорії змісту навчання за своєю суттю є конкретизацією мети навчання. Через їх окреслення реалізується нормативна функція програми. Встановлено, що уявлення про кінцеві показники навчання дошкільників рідної мови вперше конкретизувалися на початку 90-х рр. ХХ ст. у нормативних програмових документах («Малятко», «Дитина»), що створило прецедент для теоретичного обґрунтування їх адекватності й доцільності. Передумовою формування теоретичних уявлень про кінцевий продукт навчання мови дошкільників виступили загальносвітові ідеї стандартизації освіти й необхідність визначення у зв'язку з цим критеріїв оцінювання результатів навчання [3, с.15].

Через зміну суспільних пріоритетів і під впливом нової філософії освіти, що відповідає інтересам незалежної України, відбулися суттєві зміни в уявленнях про кінцеві результати навчання дошкільників рідної мови. Це знайшло відображення у відповідній теоретичній моделі, що орієнтувала на засвоєння – через діяльність – соціального досвіду суспільства, тобто на

опанування культурою мовленнєвого спілкування через засвоєння способів мовленнєвої діяльності (А.Богуш). Теоретичними засадами побудови моделі кінцевих результатів навчання дошкільників рідної мови виступила педагогічна концепція багатокомпонентної структури змісту освіти як аналога соціального досвіду людства [3, с.118].

Особливістю сучасних уявлень про кінцеві результати навчання дошкільників рідної мови є спрямованість на формування особистісних якостей у процесі засвоєння способів мовленнєвої діяльності й досвіду емоційно-ціннісного ставлення до мовлення та розвиток творчих здібностей дитини, що відповідає загальносвітовим тенденціям розвитку освіти, пріоритетам демократичного суспільства й цілям реформування змісту освіти в Україні [2, с.396].

Отже, дошкільна лінгводидактика (методика навчання мови) – це педагогічна галузь науки, що вивчає закономірності розвитку мовлення дітей на різних вікових етапах; специфіку педагогічної діяльності, спрямованої на формування мовленнєвих навичок у дітей; засоби, форми, методи і прийоми навчання дітей мови (рідної, іноземної), що відображає і лінгвістичні, і педагогічні аспекти сучасного стану науки [2, с.48].

Сучасна українська дошкільна лінгводидактика– це цілком сформована самостійна галузь педагогічної науки, яка ґрунтується на міцних наукових засадах, збагачена досвідом навчання дітей української мови, розвивається за загальними законами лінгводидактики і має особливості, що відрізняють її від шкільної (початкової, середньої і вищої ланки) лінгводидактики. Вона характеризується поліфункціональністю, що виявляється у різних напрямках її функціонування, нормативністю, що означає регламентованість провідних її положень, та варіативністю, що знаходить своє втілення у чинних програмних документах [2, с.50].

Навчальна дисципліна «Дошкільна лінгводидактика» – важлива складова загальної професійної підготовки педагога дошкільного профілю. Її мета –

сформувати професійно-мовленнєву готовність майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти до навчання дітей рідної мови.

Професійно-мовленнєва діяльність вихователя ЗДО– це професійне спілкування з колегами та дітьми під час навчання їх мови з використанням засобів українського розмовного і літературного мовлення у поєднанні з екстралінгвістичними засобами (мімікою, жестами, рухами, діями). Як і кожна діяльність, вона ґрунтується на знаннях і складається з умінь і навичок. Зміст і обсяг професійних функцій і трудових умінь визначено чинними програмами навчання дітей української мови, де окреслено виховну, розвивальну, навчальну діяльність педагога та зазначено, які вміння, навички та знання сприятимуть втіленню програмових завдань у практичну діяльність [2].

Програму навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика» розроблено Богущ Аллою Михайлівною – дійсним членом Національної академії педагогічних наук України, доктором педагогічних наук, професором, завідувачем кафедри теорії та методики дошкільної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», фундатором галузі української дошкільної лінгводидактики у співавторстві з професорами Гавриш Н. В. та Котик Т. М. [9]. Програма затверджена Листом Міністерства освіти і науки України від 11.01.2002 р. за № 14/18.2-70.

У першу чергу звертаємо увагу на **мету та завдання навчальної дисципліни** «Дошкільна лінгводидактика»:

Мета курсу:

- підготовка до професійно-мовленнєвої діяльності вихователів закладів дошкільної освіти, оволодіння ними комплексом лінгводидактичних знань, умінь і навичок з метою своєчасного і ефективного розвитку мовлення і навчання рідної мови дітей дошкільного віку.

Завдання курсу:

- **теоретико-методологічні** – знання наукових філософських, психологічних, природничих засад побудови методики навчання рідної мови в

закладі дошкільної освіти;

- **лінгвістичні** – озброєння студентів науковими знаннями з мовознавства, які є обов'язковою умовою ефективності розроблення освітніх технологій мовленнєвої діяльності та спілкування дітей дошкільного віку з кожного розділу методики;

- **когнітивні** – ознайомлення майбутніх вихователів із Базовим компонентом дошкільної освіти, тематичними програмами, та навчально-методичними посібниками з розвитку мовлення дітей на різних етапах дошкільного дитинства;

- **лінгводидактичні** – озброєння студентів варіативними технологіями розвитку мовлення і навчання дітей від народження до 6 років рідної мови; формування у них системи лінгводидактичних знань, умінь і навичок;

- **проективно-прогностичні** – формування у студентів умінь і навичок планування різних видів роботи з розвитку мовлення: у різних вікових групах; із дітьми різних категорій і за різних соціальних умов (обдаровані діти, діти з тимчасовими затримками мовленнєвого розвитку, діти з мовленнєвими вадами, діти що виховуються в ЗДО різного типу (спеціалізованих, профільних і та ін.), у дитячих будинках та будинках немовлят, у сім'ї);

- **корекційні** – прищеплення студентам навичок коригування відхилень і вад у мовленні дітей, що виникли за різних причин;

- **аксіологічні** – формування в майбутніх вихователів знань, умінь і навичок оцінки і контролю за навчально-мовленнєвою діяльністю як дітей, так і за організацією і здійсненням навчально-мовленнєвої діяльності вихователями дошкільних закладів.

У зв'язку з цим визначають очікувані результати навчання майбутніх вихователів, а саме:

знати:

- методологічні основи теорії та методики розвитку рідної мови;
- становлення методики розвитку рідної мови як науки;

- закономірності та принципи розвитку мовлення дітей;
- завдання, зміст, форми, засоби розвитку мовлення дітей;
- методи діагностування рівня засвоєння дітьми рідної мови, сформованості мовленнєвого спілкування;
- методи і прийоми розвитку мовлення дітей;
- основні напрямки розвитку мовлення дітей раннього віку;
- шляхи залучення передового педагогічного досвіду в царині дошкільної лінгводидактики.

- ігрові методики мовленнєвої освіти дошкільників;
- передумови педагогічного керівництва дидактичними іграми;
- форми співпраці ЗДО з сім'ями вихованців з питань зв'язного мовлення;

вміти:

- діагностувати рівні засвоєння дітьми рідної мови, сформованості мовленнєвого спілкування;
- прогнозувати освітні процеси і планувати різні види роботи з розвитку мовлення і навчання дітей мови;
- створювати сприятливу комунікативну атмосферу;
- оптимальний рівень мовленнєвого середовища для дітей різних вікових груп;
- виховувати у дітей шанобливе ставлення до рідної мови, культуру мовленнєвого спілкування;
- здійснювати професійне мовленнєве спілкування з дітьми на засадах гуманізації і демократизації виховної взаємодії, а також здійснювати особистісно-орієнтований підхід;
- визначати специфіку виховних завдань у роботі з дітьми дошкільного віку;
- адаптувати здобутки дошкільної педагогіки для практичного застосування в ЗДО.

В українській дошкільній лінгводидактиці було створено прецедент наукового обґрунтування цілеспрямованого процесу підготовки фахівців до опанування спеціальних видів діяльності.

На початку ХХІ ст. у результаті активізації досліджень із української дошкільної лінгводидактики збільшився обсяг теоретичного й емпіричного матеріалу, крім того, змінилися пріоритети у вихованні особистості. Все це обумовило створення нових програм лінгводидактичного циклу: «Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільному закладі», «Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному закладі», «Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних закладах освіти».

Нові програми орієнтують на перехід від інформативної моделі навчання, що обслуговувала егалітарну школу, забезпечуючи засвоєння необхідного мінімуму знань, на розвивальну, що відповідає принципам демократизації суспільства й освіти та сприяє найбільш повному розвитку здібностей кожного з максимальним урахуванням індивідуальних задатків. При цьому основне спрямування процесу навчання – спонукати студентів не до накопичення знань, а підготувати їх до самостійної творчої праці, сформувати вміння організовувати педагогічну діяльність, тобто перенесено акцент із транслявання інформації на формування вміння самостійно здобувати знання й ефективно використовувати їх у праці. Таким чином, майбутній фахівець отримує поштовх і знаряддя для подальшої безперервної освіти, що продовжить активне професійне життя і сприятиме гармонійному співіснуванню в суспільстві.

При цьому на тлі посилення подальшої взаємодії суб'єктів процесу навчання – викладачів і студентів – спостерігається тенденція до відокремлення викладання від учіння на новому якісному рівні. Так, якщо у 80-х рр. основний акцент у підготовці майбутніх фахівців було зроблено на інформатизацію процесу навчання через трансляцію знань від викладача до студента, при цьому на лекційні й семінарські заняття відводилося годин майже вдвічі більше, ніж на практичні й лабораторні, то сучасний етап характеризується поступовим переходом до формування у студентів вміння самостійно здобувати знання й ефективно

використовувати їх у практичній діяльності. Саме в цьому вбачають упорядники програми призначення самостійної роботи студентів та семінарських, практичних, лабораторних занять у вищій школі.

У нових програмах спостерігаємо прояви нової тенденції в розробленні цілеспрямованого процесу лінгводидактичної підготовки майбутніх фахівців: не лише розмежування й конкретизацію цілей діяльності студентів і викладачів, а й відображення мети у структурі цієї діяльності, зокрема – цілеспрямованого традиційних для вищої школи форм навчально-пізнавальної діяльності, що підсилює керівну й критеріальну функції мети.

Так, спеціально виокремлюється мета самостійної роботи студентів – засвоєння нового теоретичного матеріалу, формування вміння здобувати необхідні знання для ефективного використання їх під час лабораторних занять і педагогічної практики; призначення семінарських занять – не репродукція (переказ і засвоєння), а узагальнення, систематизація, корекція знань, засвоєних студентами під час лекцій і самостійної роботи з першоджерелами, перевірка розуміння закономірностей, уміння робити висновки, встановлювати причинно-наслідкову залежність; спрямування практичних занять – на комплексне застосування отриманих знань, розвиток здібності діяти відповідно до обставин (створення й аналіз педагогічних ситуацій, розв'язання завдань перетворювально-творчого характеру, задач на доведення, пошук тощо); при цьому лабораторні роботи мають стати джерелом з'ясування певних явищ чи закономірностей через спостереження, опитування, дослід, експеримент тощо [11].

Отже, спостерігаємо спрямування мети не лише на кінцеві результати навчальної діяльності, а намагання вплинути вже на рівні цілеспрямованого на методи й форми діяльності, які сприяють досягненню кінцевого результату. При цьому мета навчання орієнтує не лише на кінцеві результати навчальної діяльності, а й на опанування способами й засобами цієї діяльності, тобто спостерігається тенденція до підсилення й оптимального використання системоутворювальної функції мети.

Крім того, на сучасному етапі розвитку української дошкільної лінгводидактики намітилася тенденція в змістовому аспекті теорії викладання основ науки до конкретизації цілеспрямовання процесу підготовки фахівців до навчання дітей української мови. Кінцевий продукт сукупної діяльності викладачів представлено через модель фахівця, готового до навчання дошкільників української мови, життєдіяльність, реальність якої підтверджується експериментально [3, с.65]. Така ідеальна модель виступає еталоном, на досягнення якого спрямовується процес навчання і з яким звіряються результати педагогічної й навчальної діяльності.

Теоретичне моделювання кінцевого продукту лінгводидактичного процесу у вищій школі дає змогу діагностувати досягнення цілей, об'єктивно визначати ступінь їх реалізації, а відтак встановлювати причини, що перешкоджають її досягненню, і здійснювати необхідні корективи, тобто з'являється можливість керувати процесом підготовки студентів до навчання дітей рідної мови. Тому вважаємо, що теорія викладання основ науки вступила в якісно новий період свого розвитку – період формування теорії керування процесом підготовки фахівців до навчання дітей рідної мови.

В основу визначення мети процесу підготовки студентів до навчання дітей рідної мови покладено діяльнісний підхід, відповідно до якого кінцеву мету навчання почали задавати через перелік конкретних видів професійної діяльності, які повинен опанувати студент упродовж навчання. Вирішення проблеми конкретизації мети навчання отримало подальший розвиток через цілеспрямовання підсистем процесу навчання, зокрема діяльності викладачів і діяльності студентів, а також підсистеми, що визначає способи досягнення кінцевих результатів навчання. Крім того, запроваджено науково обґрунтовану модель кінцевого продукту процесу підготовки студентів до навчання дошкільників української мови як інструмент для діагностування досягнутих результатів і аналізу їх відповідності до поданого еталону, чим започатковано новий етап в теорії викладання основ лінгводидактичної наук– етап теорії керування процесом підготовки фахівців до навчання дітей української мови.

Орієнтуючись у професіоналізації змісту навчання на діяльнісний підхід, упорядники навчальних програм чітко спрямували процес навчання на взаємодію навчально-пізнавальної й практично-самостійної діяльності студентів, що в програмі 1990р. представлено в підрозділах «Практичні заняття», «Завдання на педпрактику», а в навчальній програмі 2002р. – у спеціально виокремленому прикладному блоці.

Зокрема, прикладний блок програми, що визначає зміст семінарських, практичних, лабораторних занять, самостійної роботи студентів, складається з двох частин, які представляють: а) інтелектуально-логічну діяльність, б) інтелектуально-евристичну діяльність. Для формування вмінь і навичок інтелектуально-логічної діяльності передбачено здійснення студентами операцій аналізу і синтезу; порівняння та зіставлення явищ і процесів; визначення головних, істотних ознак; знаходження причинно-наслідкових зв'язків між явищами та процесами, пов'язаними з навчанням рідної мови, систематизація, класифікація їх тощо.

При цьому за обов'язкові види навчальної діяльності визначено такі, як: аналіз наукової літератури з актуальних проблем дошкільної лінгводидактики і встановлення провідних методів дослідження означених проблем; розроблення системи роботи – певного напрямку – для кожної вікової групи (за допомогою методичної та дидактичної літератури); моделювання фрагментів занять за попередньо складеними або відображеними конспектами; складання методичних схем використання системи методів і прийомів у їх логічному взаємозв'язку для окремих видів занять та їх опис; підготовка доповідей до методичних семінарів із окремих розділів програми; аналіз програм для дошкільного закладу і початкової школи на предмет врахування перспективності, наступності в навчанні та складання системи адаптаційних заходів до навчання дітей у школі; ознайомлення з практикою планування роботи у базових ЗДО (аналіз, висновки, рекомендації) та складання планів роботи на квартал, тиждень; добір діагностуючих методик для оцінювання

знань, умінь та навичок дітей і визначення їх структури, загальних ознак, порівняння за окремими етапами тощо.

Отже, змістове наповнення цієї частини прикладного блоку програми спрямоване на вдосконалення логічних прийомів мислення студентів під час формування в них спеціальних фахових умінь, що потребують реалізації попередньо набутих предметних знань, тобто передбачено комплексний вплив на формування особистості майбутнього фахівця.

Упродовж інтелектуально-евристичної діяльності студенти мають застосовувати набуті знання та вміння в нових, нестандартних ситуаціях, тому друга частина прикладного блоку програми спонукає студентів долати інерцію мислення, відходити від традиційного репродукування знань, використовуючи їх за нових умов, або здобувати самостійно. Для цього передбачено упродовж навчального курсу виконання таких завдань, що сприяють формуванню як репродуктивно-творчих умінь (виготовлення наочності для активізації та закріплення знань дітей і складання методики їх використання; складання тематичних словників для кожної вікової групи та їх аналіз тощо), так і прийомів образного мислення (формулювання проблеми, виявлення суперечностей, висування гіпотези, генерування ідей – розроблення текстів доповідей, консультацій для батьківських зборів, добір матеріалів до «Кутка для батьків»; складання планів роботи, планів-конспектів заходів з окремих тематичних напрямів роботи), і системи знань про процедури творчої діяльності (підготовка й проведення мікродосліджень і експериментальної роботи за окремими етапами; підготовка матеріалу до написання звіту: підтвердження або відхилення гіпотези, систематизація отриманої інформації, формулювання висновків та рекомендацій, визначення напрямку подальшого дослідження; підготовка доповіді або тез для студентської науково-методичної конференції або до втілення результатів дослідження в педагогічну практику; написання статті, курсової, дипломної роботи). При цьому основна увага звертається не лише на формування вміння критично мислити й оцінювати свої та чужі думки (аналіз занять у базовому дошкільному закладі, складання

відображених конспектів занять, оформлення висновків щодо логічності, обумовленості системи використаних методів і прийомів; поступовості в доборі дидактичних ігор, вправ тощо), а й прищеплення норм професійної етики (підготовка та проведення ділових ігор «Методична нарада», «Батьківські збори»тощо).

Таким чином, нова навчальна програма орієнтує на зв'язки між теоретичними положеннями і практичною діяльністю, забезпечує перехід від репродуктивного типу засвоєння знань до творчого, евристичного, сприяє розумінню специфіки використання теоретичних знань під час практичної діяльності, готує до проведення педагогічного експерименту й тим сприяє формуванню в майбутніх вихователів засад наукового підходу до педагогічної діяльності.

У дослідженні Т. Котик [11, с. 209]. визначено принципи, дотримання яких ефективно сприяє формуванню професійно-мовленнєвої готовності фахівців: міждисциплінарний підхід до формування професійно-мовленнєвої готовності; професійно спрямований підхід до організації навчання; диференційно-системного навчання мови; інтеграції системно-описового та комунікативно-діяльнісного підходів до побудови навчальних курсів; дидактичного резонансу. Автор виявила умови та тенденції ефективної підготовки фахівців-білінгвів:

- якість володіння професійно-мовленнєвою діяльністю безпосередньо залежить від якості володіння мовою, а підвищення ступеня володіння мовою позитивно відбивається на всіх компетенціях професійної готовності до навчання дітей української мови;

- залучення всіх дисциплін лінгвістичного циклу до підготовки фахівців сприяє формуванню здатності до зіставно-типологічного аналізу двох слов'янських мов для навчання дітей української мови з опорою на рідну;

- поєднання методів створення і розв'язання комунікативної педагогічної ситуації та емоційного впливу дозволяє усунути «мовний психологічний бар'єр» із процесу навчання; такий інтегративний предмет, як

спеціалізований практикум з методики навчання дітей української мови, позитивно впливає на формування професійно-мовленнєвої компетенції як студентів, так і вихователів;

- активна професійно-мовленнєва діяльність в освітніх закладах значно скорочує термін формування професійно-мовленнєвої готовності.

Дослідження вченої засвідчило ефективність таких етапів формування професійно-мовленнєвої готовності [11, с. 211]:

1) формування лінгвістичної, лінгводидактичної, комунікативної, народознавчої компетенцій засобами цілеспрямованого використання дисциплін лінгвістичного та лінгводидактичного циклів, об'єднаних на ґрунті професійно спрямованого навчального матеріалу;

2) корекція набутих знань, навичок, умінь з професійно-мовленнєвої діяльності, формування народознавчої компетенції; оволодіння навичками і вміннями дослідно-експериментальної роботи з дітьми; доведення навчання до завершального стану – засобами спеціалізованого практикуму з методики навчання української мови, який тісно пов'язаний із дисциплінами лінгвістичного та лінгводидактичного циклів, що попередньо вивчалися та педпрактикою.

Процеси удосконалення і масового розповсюдження сучасних інформаційних та комунікаційних технологій активно застосовуються для передачі інформації та забезпечення взаємодії викладача та студента в сучасних умовах освіти.

Застосування ЗМІ в освітньому процесі відкриває широкі перспективи у роботі зі студентами. Актуальність цього напрямку роботи зумовлена пріоритетним завданням освітництва низкою специфічних особливостей ЗМІ: глобалізація інформації, мобільність її трансляції, актуальність, цільове моделювання, художня виразність, емоційність, ілюзія особистісної цілі, оперативність зворотного зв'язку. Незважаючи на всі відмінності між ними, засоби масової інформації об'єднуються в єдину систему масової комунікації завдяки спільності функцій і особливій структурі комунікативного процесу.

Відповідно до численних видів та форм засобів масової інформації, нами було доопрацьовано робочу програму навчальної дисципліни «Дошкільна лінгводидактика», складену відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності «Дошкільна освіта».

Так, у першому змістовому модулі «Теоретико-методичні основи дошкільної лінгводидактики»:

Тему 1 «Наукові основи дошкільної лінгводидактики» доповнено разовими виданнями, що відображають зміст лекційного заняття, та мають завдання для опрацювання і підготовки практичного заняття та самостійної роботи, а саме:

- Ознайомтесь з поданими разовими виданнями;
- Здійсніть презентацію самостійно підготовленого інтерактивного кросворда (чайнворда, скандворда) відповідно до поданого матеріалу та тематики заняття, спираючись на відеоурок, який ви можете переглянути перейшовши за посиланням:
 - <https://goo.gl/UDsLfn> [46]

Тему 2 «Психолого-педагогічні основи дошкільної лінгводидактики» доповнено презентацією, у якій розкрито педагогічні основи дошкільної лінгводидактики, а саме: основні поняття, закономірності засвоєння дитиною рідної мови, методичні принципи навчання рідної мови.

До практичного заняття та самостійної роботи студентам запропоновано доповнити презентацію психологічними основами дошкільної лінгводидактики користуючись підручником Богуш А.М. «Дошкільна лінгводидактика», електронна версія якого доступна за посиланням:

- <http://goo.gl/zqpaJp> [11]

Методичні рекомендації до заняття:

- Ознайомтесь із поданою презентацією;
- Ознайомтесь із матеріалами підручника стосовно психологічних основ дошкільної лінгводидактики;

- За структурою презентації доповніть її відповідним матеріалом психологічного спрямування.

- Підготуйтеся до виступу та захисту своєї роботи.

Тему 3 «Історичний огляд становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики», що відведено на самостійну роботу, доповнено завданням щодо розроблення студентами календаря становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики відповідно до структурно-опорних схем та таблиць, за поданими методичними рекомендаціями:

- Розглянути структурно-опорні таблиці та схеми;

- Ознайомитися з представниками наукових досліджень кожного із періодів, їхніми ідеями та працями;

- Здійснити порівняльний аналіз періодів становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики (вітчизняної, сучасної та у зарубіжних країнах);

- Скласти календар (у будь-якій, за власним вибором формі: друкованій, електронній чи мультимедійній) відповідно до періодів становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики, зазначивши у ньому: період, представників цього періоду, їх провідні ідеї, положення та праці;

- Підготуватися до виступу та захисту своєї роботи.

Тему 4 «Навчально-мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку» доповнено електронним словником «Глосарієм», у якому розтлумачено основні поняття та дефініції теми «Навчально-мовленнєва діяльність дітей дошкільного віку». Словник доступний за посиланням:

- <http://goo.gl/zqpaJp>

До практичного заняття студентам пропонується підготуватися до медіа-диктанту із зазначених у словнику термінів та дефініцій.

Тему 5 «Мета і завдання дошкільного закладу з розвитку мовлення дітей дошкільного віку» доповнено інтернет-виданням, у якому розкриті

основні поняття, мета та завдання дошкільного закладу з розвитку мовлення дітей дошкільного віку. Матеріал доступний за посиланням:

- <http://goo.gl/a0QSAJ>

До практичного заняття студентам пропонується здійснити презентацію самостійно підготовленого кросворда (чайнворда, скандворда) відповідно до поданого матеріалу та тематики заняття.

Методичні рекомендації до розроблення кросворда:

- Перейдіть за посиланням та ознайомтесь із електронним виданням;
- Структуруйте матеріал та підготуйте у будь якій формі (електронній, друкованій та ін.) самостійно розроблений кросворд, використовуючи наступні вимоги:
 - кількість питань – 10 і більше;
 - обов'язкове ключове слово;
 - питання різного характеру та напрямку.
- Підготуйтеся до представлення та захисту своєї роботи.

Тему 6 «Програмне забезпечення навчання дітей рідної мови в дошкільних закладах України» доповнено завданням щодо розроблення прес-релізу (інформ-дайджесту) з теми «Програмне забезпечення навчання дітей рідної мови в дошкільних закладах України», за поданими методичними рекомендаціями:

- Ознайомтеся (у бібліотеці, архіві, відділі освіти) з актуальними та діючими на території України програмами розвитку дітей дошкільного віку;
- Систематизуйте інформацію з знайдених програм про навчання дітей рідної мови;
- Розробіть прес-реліз (інформ-дайджест) у формі видання, статті чи добірки за поданою нижче схемою:

- Рік, програма, автор, розділи навчання дітей рідної мови, основні принципи та положення кожного з розділів, актуальність принципів навчання на сьогодні.

Тему 7 «Специфіка занять із рідної мови в ЗДО» доповнено презентацією, у якій структуровано та схематично розглянуто зміст процесу формування мовлення дошкільників, форми роботи закладів дошкільної освіти з розвитку мовлення дітей, класифікацію та структуру занять з розвитку мовлення, форми організації освітнього процесу, види та вимоги до мовленнєвих занять, а також засоби, методи та прийоми навчання рідної мови.

- До практичного заняття студентам запропоновано здійснити аналіз нетрадиційних конспектів мовленнєвих занять, різних за дидактичною метою та структурою (на вибір) за поданою нижче літературою:

- Шевцова О.А. Організація пізнавальної діяльності в дошкільному навчальному закладі / іл. О.А. Семякіна – Х.: Вид. група «Основа», 2008. – 300, с.: іл. - (Серія «Дошкільний навчальний заклад. Вихователю»).

- Відповідно аналізу підготувати аналітичний супровід демонстрації через відео- та аудіо- самостійно розробленого фрагменту найбільш цікавого для вас заняття.

У другому змістовому модулі «Робота з основними одиницями мовлення у ЗДО» доповнено:

Тему 8 «Онтогенез мовлення» доповнено презентацією, у якій у вигляді схем, таблиць та моделей подано вікові особливості розвитку мовлення дітей раннього і дошкільного віку. Також студентам до перегляду пропонується відеосемінар із теми: «Дитяче мовлення», який доступний за наступним посиланням:

- <https://goo.gl/SYOfPD>

До практичних занять та самостійної роботи, студентам розроблено наступні завдання:

- проаналізувати відеосемінар;
- законспектувати названі можливі помилки у мовленні дітей та співвіднести їх з віковими особливостями;
- переглянути відеофрагменти мовленнєвих занять з дітьми, що доступні за наступними посиланнями:
 - <https://goo.gl/xeMxVF>
 - <https://goo.gl/mJZBSp>
- після перегляду назвати приблизний вік дитини та допущені помилки у мовленні;
- як висновок, виготовити разові видання, у формі схеми чи таблиці;
- обґрунтувати та захистити свою думку.

Тему 9 «Виховання звукової культури мовлення у дітей» доповнено відеофрагментом читання української народної казки «Як квітець до березня у гості їздив». Відеофрагмент доступний за посиланням:

- <https://goo.gl/yrjcKt>

Студентам пропонується проаналізувати мовлення вихователя, під час читання казки, відповідно до орфоепічних норм української мови, критерії яких подано у статті «Норми української літературної мови. Орфоепічні норми літературної мови», що доступна в електронному вигляді за наступним посиланням:

- <http://goo.gl/Wnavhl>

Також студентам пропонується потренуватися у виконанні артикуляційних вправ: «Усмішка», «Трубочка», «Млинець», «Голочка», «Гребінець», «Чашечка», «Смачне варення», «Коник», «Солдати» з метою удосконалення власної звукової чіткості та культури мовлення. Приклад виконання вказаних артикуляційних вправ доступний у вигляді відеоінструкцій, за посиланням:

- <https://goo.gl/7VodUA>

Тему 10 «Методика словникової роботи в дошкільному віці»

доповнено брошурою, що розкриває вікові особливості розвитку активного та пасивного словника дитини, включає методи та напрями лексичної роботи з дошкільниками.

На практичному занятті студентам пропонується розв'язати кросворд «Словник».

На самостійну роботу студентам пропонується підготувати для презентації відео- та/або аудіо- супровід мовленнєвих ігор, ігор-занять, мовленнєвих вправ для збагачення словника дітей дошкільного віку лексикою українських народних ігор, користуючись книгою Богуш А.М., Луцан Н.І. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи. Навчально-методичний посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2008. – 378 с.

Електронний варіант підручника доступний за наступним посиланням:

- <http://goo.gl/oYit3R>.

Тему 11 «Формування граматичної правильності мовлення у дітей»

доповнено посібником, у якому схематично подано періодизацію засвоєння граматичної будови мовлення дітьми раннього і дошкільного віку, типові граматичні помилки, поради щодо виправлення граматичних помилок, методи та прийоми формування граматичної правильності мовлення у дітей.

До практичного заняття та самостійної роботи студентам пропонується:

1. Доповнити посібник інформацією щодо завдань та методики формування граматичної правильності мовлення, відповідно до навчального підручника «Дошкільна лінгводидактика» Богуш А.М., електронна версія якого доступна за посиланням:

- <http://goo.gl/zqpaJp>

2. На основі посібника розробити рекламну панель відповідної тематики. Вид, форма та структура рекламної панелі обирається самостійно.

3. Підготуватися до представлення та захисту своєї роботи.

Тему 12 «Робота з текстом у ЗДО» доповнено інтернет-газетою, у якій у рубриці «Навчання грамоти дітей дошкільного віку» розкрито мету, завдання та етапи роботи з текстом у ЗДО. Матеріал доступний за посиланням:

- <http://goo.gl/6VlxcR>

До практичних занять студентам пропонується:

1. Скласти на поданий матеріал рецензію, використовуючи критерії:

- Повнота й глибина розкриття теми;
- Послідовність і логіка викладання;
- Як вдало підібрані приклади;
- Доступність викладу матеріалу;
- Переваги, типові помилки та можливі недоліки.

Обґрунтуйте свою думку!

2. Розробіть або знайдіть різні види графічних чи відеоматеріалів для занять з навчання грамоти.

3. Запропонуйте методику їх застосування в умовах роботи дошкільного закладу.

4. На основі методики розробіть посібник з методичними рекомендаціями, щодо її використання.

5. Підготуйтеся до представлення та захисту своєї роботи.

У третьому змістовому модулі «Особливості розвитку мовлення дітей дошкільного віку» доповнено:

Тему 13 «Робота над переказом. Стимулювання дитячої словесної творчості» доповнено презентацією, що розкриває сутність та види переказу, вимоги до літературних творів для переказу, методику проведення занять та орієнтовну схему оцінки рівнів виконання завдання.

До практичного заняття та самостійної роботи студентам пропонується:

1). Доповнити презентацію методикою стимулювання словесної творчості та навчання дітей творчої розповіді, користуючись підручником «Дошкільна

лінгводидактика» Богуш А.М., електронна версія якого доступна за посиланням:

- <http://goo.gl/zqpaJp>

2). Переглянути відеофрагмент переказу казки; назвати орієнтовний вік дитини; проаналізувати переказ відповідно до методики та орієнтованої схеми оцінки переказування тексту казки. Відеофрагмент доступний до перегляду за посиланням:

- <https://goo.gl/fI0uMb>

Методичні рекомендації до заняття:

- Ознайомтеся з матеріалами та структурою поданої презентації;
- Систематизуйте матеріали з підручника та доповніть презентацію методикою стимулювання словесної творчості та навчання дітей творчої розповіді;
- Перегляньте відеофрагмент. Назвати орієнтовний вік дитини. Проаналізуйте переказ відповідно до методики та орієнтованої схеми оцінки.
- Підготуйтеся до представлення та захисту своїх презентацій і результатів перегляду.

Тему 14 «Засвоєння виразного мовлення на етапі дошкільного дитинства» доповнено інтернет-виданням, у якому наголошується на понятті виразності мовлення, розкрито основні терміни та дефініції а також специфіку засвоєння виразного мовлення на етапі дошкільного дитинства. Видання доступне за посиланням:

- <http://goo.gl/2QZEYr>
- <http://goo.gl/8p0mnG>

До практичного заняття та самостійної роботи студентам пропонується здійснити самостійно підготовлений відео- та/або аудіо- супровід проведення ігрових вправ, спрямованих на засвоєння виразного мовлення, які

використовуються у різних видах діяльності (художньо-мовленнєвій, ігровій, театральньо-ігровій, навчально-мовленнєвій).

Методичні рекомендації до заняття:

- Ознайомитися з працями О. Амацьєвої, яка досліджувала процес розвитку виразного мовлення дітей дошкільного віку з допомогою театральньо-ігрової діяльності.
- Самостійно підготувати відео- та/або аудіо- супровід проведення ігрових вправ, спрямованих на засвоєння виразного мовлення. Серед них можна виокремити імітаційно-ігрові вправи, вправи творчої спрямованості та емоційні етюди.
- Підготуватися до виступу та захисту свого матеріалу.

Тему 15 «Формування оцінно-контрольних дій дошкільників» доповнено електронною версією видання «Дошкільна освіта» № 4 (6) 2014р., у якому для ознайомлення подається стаття А. М. Богуш «Про місце оцінки і оцінних суджень у мовленнєвому розвитку дітей». У статті аналізується проблема оцінки і формування оціночних суджень у мовній діяльності дошкільнят. Стаття доступна до перегляду за посиланням:

- <http://goo.gl/6eZ0A5>

До практичного заняття та самостійної роботи студентам пропонується:

1. Проаналізувати матеріал та розробити презентацію до однієї з поданих тем:
 - Сутність оцінно-контрольної діяльності дошкільників;
 - Характеристика оцінно-контрольної діяльності дошкільників;
 - Методика формування оцінно-контрольних дій дошкільників.

✓ Вимоги до презентації: кількість слайдів – 10 і більше; наявність фото, малюнків, картинок; дотримання структури (вступ, зміст, основна частина, висновки, література); доступність та зрозумілість матеріалів.
2. Розробити стінгазету інформативного характеру, на самостійно обрану тему.

У четвертому змістовому модулі «Методика розвитку зв'язного мовлення у дітей» доповнено:

Тему 16 «Організація роботи з розвитку мовлення у дошкільних закладах та управліннях освіти» доповнено схемами та прикладами планування роботи з розвитку мовлення, а саме:

З теми «Роль завідувача і старшого педагога в організації роботи з розвитку мовлення в дошкільному закладі»:

- Схема щотижневої перевірки плану;
- Схема тематичної перевірки;
- Схема спостереження за заняттям з розвитку мовлення;
- Схема перегляду роботи з розвитку мовлення в повсякденному житті.

З теми «Планування роботи з розвитку мовлення»:

- Приклад планування роботи з розвитку мовлення у молодшій групі.

З теми «Робота з розвитку мовлення в управліннях освіти»:

- Схема складання акту тематичної перевірки дошкільного навчального закладу із розвитку мовлення.

На самостійну роботу студентам пропонується до кожної схеми розробити відповідний документ, за наступними методичними рекомендаціями:

- Ознайомитись та проаналізувати лекційний й роздатковий матеріал;
- На їх основі розробити відповідні матеріали. Результати вивченого й узагальненого досвіду роботи можуть бути представлені у вигляді опису, папки, альбому, до яких додаються виписки з плану, тематичний перспективний план, тематичний щоденник-облік, таблиці звуковимови, альбоми з вправами та дидактичним матеріалом.
- Підготуватися до виступу та захисту своїх робіт.

Тему 17 «Наступність і перспективність навчання дітей рідної мови в дошкільних закладах освіти та першому класі» доповнено електронною версією видання «Дошкільна освіта» № 2 (2) 2003р., у якому для ознайомлення подається стаття Котик Т.М. «Умови і напрями забезпечення наступності у навчанні рідної мови дошкільників і молодших школярів». У статті розглянуто актуальні питання навчання рідної мови старших дошкільників і учнів молодшої школи. Запропоновано шляхи забезпечення наступності в навчанні мови дітей цих вікових категорій. Матеріал доступний до перегляду за посиланням:

- <http://goo.gl/PvLVGI>

На самостійну роботу студентам пропонується проаналізувати матеріал, знайти та провести аналітичний відео- та/або аудіо- супровід діагностичних методик обстеження мовленнєвої підготовленості дітей до школи, за поданими методичними рекомендаціями:

- Ознайомтеся з матеріалами підручника та електронною версією поданого видання;
- Знайдіть або самостійно розробіть діагностичні методики обстеження мовленнєвої підготовленості дітей до школи;
- Проведіть їх аналітичний відео- та/або аудіо- супровід;
- Підготуйтеся до представлення та захисту своєї роботи.

Тему 18 «Моделювання мовленнєвих занять» доповнено відеозаписами прикладів різних занять (тематики, вікової групи, напрямків та ін.) з розвитку мовлення у закладах дошкільної освіти. Відеозаписи доступні до перегляду за посиланнями:

- <https://goo.gl/x36aG1>
- <https://goo.gl/OqV982>
- <https://goo.gl/oI3xZU>
- <https://goo.gl/BdxbTY>
- <https://goo.gl/wcHBuR>

До практичного заняття та самостійної роботи студентам пропонується проаналізувати мовлення дітей на відеозаписах до його відповідності базисним характеристикам мовленнєвого розвитку.

Методичні рекомендації до заняття:

- Уважно перегляньте відеозаписи;
- Проаналізуйте мовлення дітей до його відповідності базисним характеристикам мовленнєвого розвитку;
- Розробіть рекомендації, щодо покращення та розвитку мовлення тим дітям, мовлення яких не відповідає базисним характеристикам.
- Підготуйтеся до представлення та захисту своєї роботи.

Підсумовуючи зазначене вище, робимо висновок, що за роки державності України сформувалась і зміцніла українська лінгводидактика, сподвижниками якої чимало зроблено для переорієнтації мовних пріоритетів у вихованні дітей, поширення української мови на теренах країни; активізувалися дослідження з дошкільної лінгводидактики; збільшився обсяг теоретичного й емпіричного матеріалу.

Численні різноаспектні наукові доробки з проблем навчання дітей української мови (А.Богущ, Н.Гавриш, Т.Котик, К.Крутий, Н.Луцан) свідчать про потужний потенціал цієї наукової галузі та перспективи її подальшого розвитку.

У Херсонському державному університеті якість лінгводидактичної підготовки має забезпечуватися комплексно, завдяки таким навчальним дисциплінам: «Дошкільна лінгводидактика», «Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку», «Методика навчання української мови в полікультурному середовищі ЗДО», «Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників», «Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бенера В.Є. Теорія та методика розвитку рідної мови дітей: [навчально - методичний посібник за кредитно – модульною системою організації навчального процесу

для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти] / В. Є. Бенера, Н. В. Маліновська. – К. : Видавничий дім «Слово», 2014. – 384 с.

2. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика : Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах : [підручник] / За ред. А. М. Богуш. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. – 704 с.

3. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика : Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах : [підручник] / За ред. А. М. Богуш. – К. : Вища школа, 2007. – 542 с.

4. Богуш А.М. Методика розвитку мовлення і навчання рідної мови дітей раннього віку : [навч.-метод. пос.] / А.М.Богуш. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2016. – 392 с.

5. Богуш А.М., Гавриш Н.В., Саприкіна О.В. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку : [підручник] / А.М.Богуш. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 408 с.

6. Богуш А. Методика навчання дітей української мови в дошкільних навчальних закладах. [Підручник] / Алла Богуш.. – К. : Видавничий дім «Слово», 2011. – 440 с.

7. Богуш А.М., Луцан Н.І. Мовленнєво-ігрова діяльність дошкільників: мовленнєві ігри, ситуації, вправи : [навч.пос.] / А.М.Богуш. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 304 с.

8. Богуш А. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах : [підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти] / Богуш А., Гавриш Н., Котик Т. – К. : Видавничий дім «Слово», 2010. – 304 с.

9. Дошкільна лінгводидактика. Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільному закладі освіти: Програма для студентів вищих педагогічних навчальних закладів освіти спец. – 7.01.01.01. “Дошкільневиховання” / Упоряд. Богуш А. М., Гавриш Н. В., Котик Т. М. – Одеса: ПНЦ АПН України, 2002. – 48с.

10. Закон України «Про вищу освіту» Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18?test=XNLMf5x.qwJgVQtwZibTWu1oHI4qAs80msh8Ie6>

11. Котик Т.М. Методика підготовки студентів до навчання дошкільників української мови Автореф. дис. ... кандидата пед. наук. 13.00.02 – методика викладання (українська мова) – Одеса, 2004. – 19с.

12. Панченко А. Модернізація освітнього процесу у ЗДО в умовах інформатизації освіти / А. Панченко // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2012. – № 1. – С. 11–15.

13. Підготовка фахівців з дошкільної освіти за кредитно-модульною системою організації навчального процесу: навчальний посібник / за ред. Т. І. Поніманської. – 2-ге вид., доп. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 304 с.

14. Полевикова О.Б. Научно-педагогические концепты А.М.Богуш как содержательные компоненты языкового образования и речевого развития детей дошкольного возраста / О.Б. Полевикова // Наука і освіта. - № 10/СХХVII. – 2014. – С.166-170. (Серія «Психологія і педагогіка»).

15. Садова Т.А. Становлення і розвиток вітчизняної дошкільної лінгводидактики (друга половина ХІХ століття – перша половина ХХ століття): Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. – Одеса, 2007. – 211 с.